

Informatika v javni upravi 2015
"Odprimo digitalni potencial javne uprave"

Pravna praznina na področju
elektronskega alternativnega
reševanja sporov

Dora Najrajter, univ. dipl. prav.

16.12.2015

Sodno in alternativno reševanje sporov

Sodno reševanje sporov:

Alternativno reševanje sporov:

POMEMBNA KOMUNIKACIJA

Izhodišče: spori so in spori bodo...

Namen prispevka: uporaba IKT v pravnih in parapravnih postopkih reševanja spora (1996)

Alternativa sodnim postopkom - elektronsko izvensodno reševanje sporov (ODR): mehanizmi za komuniciranje sprtih strani s pomočjo IKT - strukturirano sodelovanje med informatiki in pravniki:

- **pravni vidik:** programska shema omejuje ali osvobaja ali je samosvoja
- **tehnološki vidiki:** kako uporabiti prednosti IKT, programiranje, halografija;

Razlogi za:

- razvoj medmrežij
- globalizacija (geografska oddaljenost, jezikovne ovire, internetno poslovanje)
- priročnost uporabe
- področje uporabe: zavarovalništvo, finančni, delovni, potrošniški spori; elektronske transakcije; spori v družini, skupnosti, institucije (šola, zdravstvo, država)

Pravna ureditev:

- Zakon o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu (ZEPEP)
- Ni zakonodaje za elektronsko alternativno reševanje sporov (ODR), obstaja zakonodaja o ARS
- Evropska mreža alternativnega reševanja sporov – Zelena knjiga
- **Zakon o spletnem reševanju potrošniških sporov:** evropska platforma, enotna vstopna točka

Načini elektronskega alternativnega reševanja sporov:

1. Elektronska pogajanja:

- **Avtomatizirana pogajanja** (Blind bidding negotiation), npr. Cybersettle. com
 - specializiran instrument komunikacije za pogajanja, predvsem uporaben za **določanje višine zneskov**
 - poseben računalniški program omogoča blendirane ponudbe, pri 30% odmiku določi aritmetično sredino; trije poskusi v obdobju (15 – 90 dni)
- **Vodena pogajanja:**
 - **Spletno orodje prevzame funkcijo mediatorja: postavlja vprašanja, pošilja opomine, predlaga odgovore**
 - ECODIR (electronic consumer dispute resolution) za potrošniške spore pri transakcijah preko interneta; prenos podatkov preko *varne* šifrirane SSL (secure sockets layer)
 - 3 faze:
 1. vabilo nasprotni strani – strinjanje in določitev časovnega okvirja (npr. 20 dni); vodena pogajanja
 2. po neuspelih pogajanjih = mediacija (npr 14 dni) mediator pomaga opredeliti elemente spora
 3. neuspela mediacija – **mediator izda priporočilo**

2. Elektronska mediacija:

- **Sporazum med sptimi preko elektronske komunikacije in s posredovanjem nepristranske tretje osebe v virtualnem okolju** - primer Online Ombuds Office (OOO)
- **Pospeševanje pogajanj** (elektronska pošta, klepetalnice, tele in videokonference – sinhrono, asinhrono)

3. Elektronska arbitraža:

- V SLO ni izrecno dovoljena, avtonomija volje, npr.: o domenskih sporih (UDRP – uniform domain name dispute resolution policy)
- **V obliki elektronske posvetovalne, zavezujoče ali nezavezujoče arbitraže**
- **Spletni arbiter - odloči**
- Komunikacija preko spleta: elektronska dokumentacija in odločba (**izvršljivost**)

Prednosti in slabosti elektronskega reševanja sporov:

Slabosti:

- neustrezna tehnična ali programska izvedba – dodatni problemi: napačen naslovnik, slabe linije, sesutje sistema, *varnost podatkov*
- odsotnost nebesedne komunikacije
- pazljivost pri informacijah – arhiviranje (ime, geslo, onemogočeno shranjevanje); zavajajoče izjave, nedoslednosti, napačne predstave
- prekinitev pogajanja ob sumu na neugoden izid (zaprti izhod, penale za prekinitev)

Prednosti :

- hitro, poceni, prihranek časa, poti; fleksibilnost postopka
- asihronost – večja preišljenost; manjše stopnjevanje napetosti; uravnoteženost komunikacije
- nepristranskost (rasa, spol, starost, ipd.); možna anonimnost sodelujoče stranke (povračilni ukrepi)
- ni tekmovalnosti strank
- stranke imajo moč (ni avtoritete sodnika, pravni žargon); sporazumne rešitve
- **vgradnja v poslovni sistem**: ni eskaliranja sporov; zadržanje lojalnih strank; preišljeno ravnanje z nastalimi spori; povratne informacije; naklonjenost države zaradi korektnosti poslovanja

Nove oblike elektronskega reševanja sporov:

- **Simuliranje porote**
- **Reševanje spora s pomočjo avtomatiziranega programa brez človeškega arbitra** – sledljivost in dostopnost do podatkov, tudi zakonodaje

Izzivi za elektronsko reševanje sporov:

- ustvariti okolje **zaupanja**
- kdo ustvarja pravo?? novo pravo??
- sredstva za izvrševanje obveznosti
 - družbena klima, odgovornost

Hvala za vašo pozornost !

Vprašanja?

Pripombe?

Predlogi?